

A LEGNAGYOBB PENNAHÁBORÚ (Kazinczy Ferenc és a nyelvkérdés)

BEVEZETÉS

ELŐZMÉNYEK, HÁTTÉR

(A nyelvkérdés helyzete Kazinczy Ferenc fellépése előtt)

HÁTTÉR: A KORTÁRSÁK NÉZETEI

Pillanatkép: egy verseskötet és bevezetője

A nemzeti ideológia a felvilágosult rendiség első nemzedékénél

(Orczy Lőrinc, Barcsay Ábrahám, Ányos Pál)

Közjó, tudományok, nyelv

(Bessenyei György programjáról)

„Egy a’ nyelv, egy a’ nemzet”

(A század utolsó két évtizedének értelmiségi irodalma)

KÖRÜLTEKINTÉS

A felvilágosult rendiség és az értelmiség ideológiájának viszonya 1790-ben

(Változatok)

A felvilágosult rendiség két képviselője

(Báróczi Sándor és Decsy Sámuel)

Az értelmiség szólama

(Gáti István és Vedres István)

A közvetítő: Batsányi János

A két ideológia viszonya

AZ ALAPHELYZET KIALAKULÁSA

(Kazinczy Ferenc nézetei az 1780-as évek végén)

A Bé-vezetés és az Elöl-járó Beszéd

(Kazinczy Ferenc és Batsányi János)

Az Orpheus első közleményei

(Kazinczy Ferenc és Péczeli József)

A nemesi nemzet és a nemzeti nyelv

(Kazinczy Ferenc és Bessenyei György)

A nyelvi-kulturális közösség jelentőségének növekedése

A kortársak között: törekvés a vezető szerepre

A rejtett folyamat látható jelei

Nyílt beszéd a rossz közérzet pillanataiban*(Jegyzet Fáy Ágoston 1790. március elsején elhangzott beszédéhez)**Változatok a magyarosítási szándékokra 1790 körül**Bessenyei György**Báróczi Sándor**Decsy Sámuel**A' Nemes Magyar Nemzethez rövid emlékeztető Beszéd**Hajnóczy József**Ephemerides Budenses**Kármán József***A látszatok mögött****A hallgatás tartalma***Előretétekintés: a nyelv és a nemzet viszonya Kazinczy későbbi írásaiban**A nyelv tökéletesítésének a célja, mint ideológia***MÁSIK ÚT A NYELVHEZ***(Hogyan lett író Kazinczy Ferenc?)**Az apa akarata**Világnézeti forrongás**Az elbeszél (mert elbeszélhető) változatok**Isten létezik, a lélek nem halhatatlan**Töprengések a lélek körül**A Vallástalan címen ismert versről**Bácsmegeyének gyötrelmei avagy Kazinczynak illúziói**Vissza a fordulathoz**Világnézeti problémák, célszerű irodalom**A szabadkőművesség és az oktatásügy***Irodalom, nyelv – lélek****Magányos küzdelem a nyelvi kompetenciáért***(Kazinczy irodalmi tevékenysége a fogság előtti években)***KAZINCZY FERENC ÉS KÁRMÁN JÓZSEF***(Alternatívák?)**A „tudományokhoz” való viszony**Fordítás és eredetiség**A nyelvre vonatkozó nézetek***KÖZBEVETÉS: ÉLETKÖRÜLMÉNYEINEK ALAKULÁSA****A fogság előtt****A fogság után***A helyzet változása – a szerep változása**A családi kör**Barátok, íróársak**Az új ellenfél: „Debrecen”*

GRAMMATIKÁK KÖZÖTT

„DEBRECEN” ELLEN

Mit kell védenie Kazinczynak?

(Hol tartott 1794. december 14-én?)

Brünni fogságomban 17 d. november 1796

(A börtönből írott legfontosabb levél)

A börtönbe érkező kihívás

A Debreceni Grammatika

Van e központja az Elöljáró Beszédnek?

Kazinczy olvasata

A köznép nyelve – ideológiai üzenet

A köznép magyarsága – a könyvek magyarsága

A beszéd és az írás

További eltérések

(Az irodalom és a tudós társaság)

Honnan gyarapodják a nyelv?

(A dialektusok és a „környéki szók”)

A magyar nyelv önállóságáról

Az „irtóztató debreceni lélek”

(Adatok Kazinczy Debrecen –főbiájához)

AZ ÁRKÁDIA PER

A per előzménye: Kazinczy Csokonairól írott nekrológja

A síremlék terve

Mit jelent a „debreceniség?”

Árkádia és környéke

Szövetségesek a láthatáron: egy pályázat kérdései

(Kis János pályaműve és háttere)

A Debreceni Grammatika ellen – egy régi grammatikával

A Grammatica Hungarolatina kiadása

RÉVAI MIKLÓS MELLETT

avagy: „mit ér a’ Régiek bizonyossága?”

Személyes kapcsolatok

Révai Miklós és Verseghy Ferenc nyelvtudománya

- *Kazinczy nézőpontjából*

Miért Révai Miklós?

Apológia és magyarázat

(Révai Miklósról – Pápay Sámuel munkája ürügyén)

Kazinczy nem tanítvány

Hol váltak el az utak?

(A magyar nyelv történetének interpretációja)

AZ ÍRÁS SZOLGÁLATÁBAN**SZÖVEGKIADÓI TEVÉKENYSÉG****A kortársak****Kazinczy**

A Dayka kiadás

A Magyar Régiségek és Ritkaságok II. kötete

A Zrínyi kiadás

Kazinczy és a könyvművészet

Kazinczy, a szerkesztő

GRAMMATIKAI ÉRDEKLŐDÉS

(Grammatikus az írók között, író a grammatikusok között)

KÉT ELŐZETES ÉSZREVÉTEL**Probléma a nyelvi „egység” elnevezéssel**

(Miért kerüli Kazinczy az „egység” szót?)

„De mi a Schriftsprache?”

(Kazinczy ideiglenes szava a nyelvi egységre)

A „Schriftsprache” és a provincializmus

(Vita Berzsenyi Dániellel és a Baróti Szabó Dávidról írott bíráló)

Mi tehát a „Schriftsprache”?

Miért működött olyan jól az opposzió a provincializmussal?

Christian Martin Wieland rejtett üzenete

(az írás újabb győzelme a beszéd felett)

GRAMMATIKAI ÉRDEKLŐDÉS JELEI A FOGSÁG ELŐTT**A grammatikák áradata****Hol van Kazinczy helye?**

Egy vitatható helyzetjelentésről

A grammatikai érdeklődés első jelei

Ortográfiai jegyzések

Révai Miklós mellett – már 1790 körül

A derivatio elve vagy a j és az y háborúja

Az ikes ragozás

A FOGSÁG UTÁN**Nézeteltérések Révai Miklóssal**

Szemben Révaival is, Verseghyvel is

„A' Magyaroknak Királynéjok”
 „tizennégy bús napok”
 Helyhatározó és módhatározó n rag
 Rag vagy képző?
 Ts vagy cs, tz vagy c?
 A személyrag eredete
 Fonetikus vagy etimologikus írás
 A participiumok kettős természete

Volt itt szerepe a neológiának?**Egy „íróknak való grammatika” terve****Kazinczy grammatikai szempontú kritikái a Levelezésben****Visszatekintés****A NEOLÓGIA****A neológia terepe**

(a fordítások szerepe Kazinczy tevékenységében)

A neológia közönsége

(kik az olvasók?)

A neológus jutalma

(a fordító és a halhatatlanság)

A „correctio” – a neológia módszere

(fordítói igényesség – írói igényesség)

AZ ELSŐ IDŐSZAK NEOLÓGIÁJA I.

(Neológia az elszigeteltségben: a „soloecizmusok”)

Az idegen költő, mint példakép

(a hasonlóság a minőség egyik jele)

A neológiával azonosított idegenszerűség

(reflexiók a Levelezésben)

KÖZBEVETÉS: KAZINCZY ÉS A NYELVFILOZÓFIA**Érdeklődés és érdektelenség**

(Kazinczy viszonya a kor nyelvfilozófiai problémáihoz)

Beszéd és írás

(a nyelvfilozófia felől nézve)

A gondolkodás és a nyelv viszonya*A gondolat meghatározó szerepe**A gondolat és a kifejezés függetlensége***A magyar nyelv identitása****AZ ELSŐ IDŐSZAK NEOLÓGIÁJA II**

(Az univerzalizmus rabságában)

*Mi történt 1805 márciusában?
A szó és a márvány
Daniel Jenisch*

A NEOLÓGIA ÚJ IDŐSZAKA FELÉ

A NYELV HELYZETÉNEK MEGVÁLTOZÁSA
(A nyelv ügyének új birtokosa)

Az új évszázad első évtizede

A Magyar Kurír pályázata (1804)
Publikációk
1805. évi diéta
A háttér
A köznemesség
A nemesi politika és a nyelvkérdés
A tisztí szótárak

A tisztí szótárak ügye – Széphalomról nézve

VÁLTOZÁS KAZINCZY FERENC HELYZETÉBEN
Benépesül körülötte a táj
Offenzív magatartás
Új ellenfél

Az elegyes munkák kiadásának terve

Kazinczy és Herder

(Az univerzalizmustól való távolodás)

A Tübingai pályairat

(A nemzeti nyelv és az irodalom nyelvének azonossága)

Nyelvpolitikai háttér

Tábor Kazinczy körül

Döbrentei Gábor
Szemere Pál
Kölcsey Ferenc
Berzsenyi Dániel
Pápay Sámuel
Vitkovics Mihály
Horvát István
Helmeczy Mihály
Fáy András

A NEOLÓGIA MÁSODIK IDŐSZAKA

1809 utolsó hónapjai*Előjel**Az irodalom új szerepben**Az író egyéni útja helyett – nemzeti program az írók számára***A neológia, mint program***A Dayka élete**(1810 február 22)**Tövises és virágok**(A kötet létrejött)**A neológia = kritika**(Poétai episztola Vitkovics Mihályhoz)***Tartalmi kérdések***Előtérben: az író**Azonosságok és különbségek***Az író kötelességei és jogai***Követelmények**Tudás**Beavatottság**Ízlés**Báróczy Sándor élete**Az író joga***A neológia eljárásai***(Katalógus nincs)**Ki „sanctionál?”***SZÉPHALOM OSTROMA****A TÁMADÁSOK ELSŐ HULLÁMA***A szatmári ügy**Láczai Szabó József**Pethe Ferenc**A Lúdas Matyi epizód***A Mondolat***A Mondolat születése**A Mondolat végleges alakban**Három összeesküvés**Kálvin fiai**A „Catholicismus dolgozik”?*

Kisfaludy Sándor és környezete
Felelet a Mondolatra

TALÁLKOZÁSOK

1815. április 19-20: találkozások a pesti írókkal

A NEOLÓGIA HARMADIK IDŐSZAKA

Viták 1813 után a Levelezésben

Döbrentei Gábor
Kis János
Szemere Pál
Gróf Teleki László
Gróf Dessewffy József
Horváth András / Endre
Kisfaludy Sándor
A rossz viszony eredete
Kísérlet a békülésre
Nincs béke
Kisfaludy levelei

NEOLÓGIA ÉS ORTOLÓGIA

A neológia fő témái

Kié a nyelv?
A tudós társaság
Egy nyelvben – sok nyelv
Az író a nyelv ura
Sok vagy kevés?
A nyelv géniusza
Rontás és erőszak
A neológia azonosítása a „criticismussal”

RÉS A NEOLÓGIA RENDSZERÉN

A rossz alternatíva kibontakozása

RECENZÓK, FÜGGETLENSÉG

A kritikai szellem
A kritikai szellem igényei

Viták a recenziókban és a recenziók körül

(A recenziók régen és most)

Fordulat a nyilvánosságban

(A Tudományos Gyűjtemény)

A Tudományos Gyűjtemény működése

Viták a neológia körül

a Tudományos Gyűjtemény első évfolyamaiban

A fő vitatéma: a recenziók ügye

Honnan ered az ellentét?

Mi magyarázza Kazinczy viselkedését?

A MÁRTON ISTVÁN ÜGY

Recenziók, függetlenség - ideológia

KAZINCZY EGYEDÜL MARAD

az 1810-es évtized utolsó éveiben

Híradások a neológia erőtlenségéről

1817, június: Kölcsey Ferenc lasztóci levelei

Szemere Pál elnémulása

Szemere Pál Pesten

Miért hallgat "Pali"?

Egyéb híradások

A közvélemény változásának első jelei

PAX KAZINCZYANA

Az Ortológus és neológus nálunk és más nemzeteknél

A keletkezés körülményeiről

Milyen út vezet a békéhez?

Van egyáltalán ortológus?

Az ortológus: gróf Teleki József

Kitérő: „Ki itt a' vezér?

Mindenki neológus?

Előlépnek az ortológia elvei

Az író szabadsága

Más nemzetek példái

Békekötés

és a neológia belső problémájának megoldása

VISSZATÉRÉS

A fiatal gróf Teleki József

A többiek

Az újjáépült tekintély

Mi történetett?